

Antoni GAŚSIOROWSKI

Niepublikowane dokumenty poznańskie z wieku XIV

Wydawca najobszerniejszego dotąd zbioru średniowiecznych dokumentów dotyczących Wielkopolski, Ignacy Zakrzewski, nie dotarł, jak już dziś wiadomo, do wszystkich zachowanych dokumentów, które powinny się znaleźć w Kodeksie dyplomatycznym Wielkopolski. Niżej podane regesty dokumentów nie znanych Zakrzewskiemu pochodzą ze zbiorów Archiwum Archidiecezji Poznańskiej w Poznaniu (AAP). Związane są wszystkie z kolegium wikariuszy katedralnych w Poznaniu, którzy w XV w. rozpoczęli spisywanie własnego kopiariusza zawierającego dokumenty wydane na ich rzecz przez najrozmaitszych wystawców, jak również wydawane dla innych odbiorców, związane jednak w jakiś sposób z ich kolegium. Datę rozpoczęcia kopiariusza położyć trzeba na lata po 1436, z którego to roku pochodzi pierwszy zapisany w nim dokument. Kopiariusz nosił nazwę *Jura Vicariorum ecclesiae cathedralis*. Kontynuowany był jeszcze w wieku XVII. Przetrwiał on w AAP do ostatniej wojny (sygn. Kapituła Metropolitalna CP 10). Wywieziony podczas wojny przez Niemców, po jej zakończeniu nie wrócił w posiadanie archiwum. Jego losy są dotychczas nieznane¹.

Jedynym obecnie źródłem do poznania treści kopiariusza jest sporządzony w 1784 r. sumariusz (repertorium) wszystkich dokumentów i zawartości kopiariuszy kapitulnych pt. *Summarium miscellaneorum seu variorum iurium et documentorum in archivo reverendissimi capituli Posnaniensi reperibilem in XII partes divisum* (AAP, sygn. Kapituła Metropolitalna CP 14). Autorem jego był sekretarz kapituły poznańskiej, kanonik Mateusz Zymchanowski.

Z części repertorium Zymchanowskiego, zawierającego streszczenie *Jura Vicariorum*, wybrano tylko dokumenty dotyczące miasta Poznania. Sformułowanie: dotyczące Poznania rozumieć należy jak najszerszej. Chodzi tu więc nie tylko o dokumenty związane bezpośrednio z miastem lokacyjnym jako całością, ale również o wszystkie przekazy mające związek z poszczególnymi mieszkańcami miasta oraz z wsiami miejskimi i ich mieszkańcami, wreszcie z instytucjami leżącymi w wieku XIV na obszarze dzisiejszego miasta Poznania. Wyjątek stanowi tu tylko katedra i biskupstwo poznańskie oraz ich posiadłości, których tu nie uwzględniono².

Zbiór poniższy obejmuje regesty dokumentów wystawionych przed rokiem 1400, a dotychczas nie publikowanych. Położenie granicy chronologicznej na końcu XIV w. tłumaczy się przede wszystkim stanem zachowanych źródeł do historii Poznania. Od początku XV w. podstawowym źródłem do dziejów Poznania stają się księgi sądów miejskich (księgi rady od roku 1398, nieco później i księgi ławy),

¹ Kopiariusz nie był znany szerszemu ogółowi badaczy. Wykorzystał go chyba jedynie — ze starszych — A. Warschauer, *Stadtbuch von Posen*, Posen 1892, nazywając go: Posener Domkapitel Vikarienbuch. Tej nazwy używa i M. Szymańska, *Wójtostwo poznańskie 1253–1386*, *Przegląd Zachodni* 9 (1953) nr 6/8, s. 192. Z nowszych badaczy wielokrotnie korzystał z kopiariusza J. Nowacki, *Dzieje archidiecezji poznańskiej*, t. I, Poznań 1959.

² Dokumentów takich znajdujemy w repertorium Zymchanowskiego około 30. Ich treść stanowią najczęściej zapisy czynszów na rzecz wikariuszy katedralnych przez rycerstwo wielkopolskie. Wydaje się ponadto, że sumariusz Zymchanowskiego nie objął wszystkich dokumentów znajdujących się w kopiariuszu *Jura Vicariorum*. J. Nowacki (o.c., t. I, s. 713) cytuje np. dokument z około 1278 r., mający się znajdować na karcie 93^v kopiariusza — w sumariuszu zaś brak regestu tego dokumentu. Podobnie A. Warschauer (o.c., s. 6) wspomina dokument z *Jura Vicariorum* (z datą 23 IV 1398 r.), którego również brak u Zymchanowskiego.

jak również grodzkich i ziemskich poznańskich. Rola dokumentów jako źródeł dostarczających wiadomości o wielu dziedzinach życia miejskiego spada tu już wyraźnie na plan dalszy. Natomiast brak tych ksiąg w XIV w., jak również mała liczba zachowanych dokumentów z tego okresu sprawia, że każda nowa zapiska przynosząca wiadomość o imionach mieszczan, ich zawodach, fundacjach, budynkach czy instytucjach miejskich jest szczególnie cenna.

Położenie daty granicznej na lata około roku 1400 ma również uzasadnienie z punktu widzenia periodyzacji dziejów miasta Poznania. Około 1386 r. miasto zlikwidowało urząd wójta dziedzicznego, uzyskując pełniejszy samorząd. Rada miejska przejęła w swoje ręce pełniejszą władzę w mieście. Jednocześnie rozpoczął się wielki rozwój gospodarczy miasta. Jedną z ważniejszych dat w tym rozwoju jest rok 1394, kiedy to Poznań otrzymał prawo składu. W początku XV w. Poznań był centrum gospodarczym i politycznym całej Wielkopolski, wysuwając się zupełnie wyraźnie na naczelne miejsce wśród miast całego regionu, więcej, stając się jednym z największych i najbogatszych miast polskich. Wszystkie te czynniki uzasadniają położenie pewnej cezurę chronologicznej w dziejach Poznania właśnie na schyłek XIV w. Ścisła data — rok 1400, jest tu oczywiście już tylko umowna.

Zbiorek niniejszy obejmuje ogółem 26 regestów w formie nadanej im przez Mateusza Zymchanowskiego. Przytłaczającą większość dokumentów stanowią zapisy czynszu dla wikariuszy katedralnych (24 przypadki). Pozostałe dwa dokumenty (nr 9 i 11) dotyczą sprzedaży młynów w Poznaniu; na młynach tych wikariusze najprawdopodobniej mieli zapisane również jakieś czynsze, stąd ich zainteresowanie losami tych obiektów. Odbiorcami regestowanych dokumentów — znów z wyjątkiem tylko dwu, dotyczących młynów — są właśnie wikariusze katedralni. Wśród donatorów czynszów, na 24 dokumenty 18 przypada na mieszczan poznańskich, pięć na duchownych związanych z Poznaniem (nr 4, 6, 10, 25, 26), jeden wreszcie na kmiecia ze wsi miejskiej (nr 5).

Trudniejsze jest ustalenie proveniencji kancelaryjnej dokumentów. Brak pełnych tekstów, nie mówiąc już o oryginałach, uniemożliwia przeprowadzenie analizy drogą porównania tak dyktatu, jak i duktu pisarskiego. Opierając się na dość częstych wzmiankach zawartych w regestach można się jednak pokusić o takie zestawienie domniemanych wystawców dokumentów:

1. starosta generalny Wielkopolski (nr 9 i 11) razem dwa;
2. biskupi i kapituła poznańska (nr 1, 5, 6, 7, 8, 10, 13, 17, 23, 24, 25, 26) razem dwanaście;
3. rada miejska (nr 2, 3, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 24) razem jedenaście;
4. joannici poznańscy (nr 4) jeden.

Starosta generalny Wielkopolski jest wystawcą dokumentów dotyczących sprzedaży młynów w Poznaniu. Joannici poznańscy, którzy dysponowali skryptorium w wieku XIII, a najprawdopodobniej już i u schyłku wieku XII³, byli przypuszczalnie tak wystawcami, jak i ingrosatorami swego dokumentu dla wikariuszy. Donacje czynszu dla wikariuszy ze strony duchownych zawsze odbywały się na forum kapituły. Kmiec z Winiar dokonał swojej darowizny również przed kapitułą. Mieszczanie poznańscy stawali celem zapisania czynszu tak przed radą miejską, jak przed kapitułą. Ogółem jednak w jedenastu przypadkach właśnie rada miejska stanowiła forum, na którym dokonała się donacja czynszu. Można więc przypuścić, że i wystawcą tych dokumentów jest rada, co wskazuje dobitnie na znaczenie niniejszego zbioru dla dziejów poznańskiego dokumentu miejskiego. Przypomnijmy, że z dotychczasowych wydawnictw znamy zaledwie osiem dokumentów, w których jako wystawca występuje miasto. Są to w kolejności chronologicznej dokumenty z lat 1302 (KDW 858), 1310 (KDW 938), 1343 (KDW 1222), 1344 (KDW 1233), 1350 (KDW 1302), 1380 (KDW 1772) i 1390 (KDW 1895). Kolejne dokumenty z 20 XI 1394 r. i 31 VII 1396 r. wydrukowane zostały przez A. Warschauera⁴. Znany mi jest ponadto dokument z 1 XII 1397 r. wystawiony przez burmistrza poznańskiego Tylo Grazenawa dla klasztoru cysterek w Owińskach⁵. Z tych dokumentów należy jednak wyłączyć jako na pewno nie spisane przez radę poznańską dokumenty z lat 1302 i 1350 (wystawione w Pyzdrach) i z roku 1343 (wystawiony w Kaliszu w kancelarii królewskiej z okazji pokoju z Krzyżakami). Dokument z roku 1310 uznać należałoby chyba za powstały w kancelarii starosty generalnego wielkopolskiego, w którego obecności

³ Por. A. Gąsiorowski, Najstarsze dokumenty poznańskiego domu joannitów, *Studia Źródłoznawcze* 8 (1963) i 9 (1964).

⁴ A. Warschauer, o.c., s. 46 nr 37 i s. 78 nr 174.

⁵ Dokument zachował się w piętnastowiecznej kopii w AAP, AC 1444, k. 1^v—2, z 3 I 1444 r. Formularz jego jest identyczny z wystawionym tego samego dnia dokumentem klasztoru owińskiego dla miasta (KDW 1983).

rzecz się odbywała, choć nie można wyłączyć jego miejskiej proveniencji. Za dokumenty pochodzące ze skryptorium rady uznać można by więc dyplomy z lat 1344⁶, 1380, 1390, wydane przez Warschauera (z lat 1394 i 1396), wreszcie nie drukowany z roku 1397 (choć tu nie można wykluczyć jego owińskiej proveniencji lub wyjścia z kancelarii starosty generalnego). Ogółem więc uzyskujemy maksimum sześć dokumentów. W tym świetle jedenaście nowych dokumentów, w których jako wystawcy dopatrywać się możemy rady miejskiej, jest liczbą bardzo znaczną.

Z liczby siedemnastu dokumentów (jedenaście „nowych” i sześć „starych”), w których dopatrywać się można miejskiej proveniencji kancelaryjnej, aż czternaście pochodzi z ostatnich dwu dziesięcioleci XIV w. Zdaje się nie ulegać wątpliwości, iż to ożywienie produkcji dokumentowej, a może nawet rozpoczęcie tej produkcji, łączy się z ważną datą w historii Poznania, jaką jest fakt likwidacji przez miasto urzędu wójta dziedzicznego, powodującej wzrost kompetencji i samodzielności rady. Nie można również zapominać o związku liczby dokumentów wystawianych przez miasto, szczególnie dla odbiorców spoza miasta, z ogólnym wzrostem znaczenia dokumentu miejskiego jako środka dowodowego⁷.

Regesty sporządzone przez Zymchanowskiego nie odpowiadają oczywiście dzisiejszym naszym wymaganiom edytorskim. Autor nie zawsze podawał pełną datę wystawienia dokumentu, ograniczając się przeważnie do daty rocznej, omijał również lub poważnie skracał pełną listę występujących świadków. Niekiedy też mylnie odczytywał nazwiska i nazwy występujące w kopiariuszu. Niektóre z tych błędów i opuszczeń udało się skorygować głównie na podstawie danych zawartych w pracy Warschauera⁸, który korzystając kiedyś z kopiariusza *Jura Vicariorum* zestawiał listy członków władz miejskich Poznania w XIV i XV w., oparte w znacznej mierze na tym kopiariuszu. Licznych informacji udzielił również podpisanemu dyrektor AAP, dziś już nie żyjący, ks. prof. dr Józef Nowacki.

Wydanie regestów, traktowanych jako teksty osiemnastowieczne, oparto głównie na zasadach Instrukcji wydawniczej dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku (Wrocław 1953). Skróty rozwiązywano — wyjątek stanowi tu skrót *Posnan.* (*Posnaniensi, Posnaniensis*), występujący bardzo często w sumariuszu, który utrzymano. Ze względu na brak konsekwencji autora regestów w stosowaniu zasad gramatyki i pisowni łaciny klasycznej bądź średniowiecznej, powodowany najprawdopodobniej częstymi przejętkami pochodzącymi z regestowanych dokumentów oraz dużą lakonicznością większości tekstów, wydawca odszedł od zasady podkreślania wszystkich tych nieścisłości specjalnym znakiem (*sic*). Zrozumiałość tekstu nie poniosła tu, jak się wydaje, szwanku. Wszelkie uzupełnienia tekstu Zymchanowskiego ujęto w klamry. Wszędzie tam, gdzie nie podano ich pochodzenia, wzięto je z zestawień Warschauera. Również poprawki pisowni nazwisk podane w przypisach tekstowych pochodzą — o ile nie podano inaczej — z teŹe pracy. Na wstępie każdego regestu podano numer kolejny, stronę, na której regest występuje w repertorium (sumariuszu) Zymchanowskiego, zaś w nawiasie numer karty w kopiariuszu *Jura Vicariorum* przekazany również przez Zymchanowskiego. Regesty dokumentów już wydanych opuszczono. Przypisy rzeczowe starano się ująć jak najkrócej. Brak odsyłacza przy nazwisku w regescie oznacza jego występowanie tylko w tym miejscu.

REGESTY

Skróty bibliograficzne

KDW	Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski, t. II—V, Poznań 1878—1908 [z numerem dokumentu]
Lekszycki	J. Lekszycki, Die ältesten grosspolnischen Grodbücher, t. I—II, Leipzig 1887—1889
Łukaszewicz	J. Łukaszewicz, Obraz historyczno-statystyczny miasta Poznania w dawniejszych czasach, t. I—II, Poznań 1838

⁶ Nieco wcześniej wskazałem na zbieżność duktów tego dokumentu z dyplomem KDW 1229 (1343 r.) wystawionym w Poznaniu przez Mikołaja, właściciela Niestachowa, co kazałoby dopuścić możliwość, że obydwa dokumenty powstały w jakiejś obcej kancelarii (biskup, starosta generalny?) i to tym bardziej, że istnienie kancelarii miejskiej w tym okresie nie znajduje odbicia w innych jej ewentualnych wytworach; por. A. Gąsiorowski, Uwagi o najstarszej kancelarii miasta Poznania, *Studia i Materiały do dziejów Wielkopolski i Pomorza* 8 (1963) z. 1, s. 145.

⁷ Zagadnienie to w polskiej dyplomatyce nie zostało dotąd zupełnie opracowane, choć zwrócił na nie już uwagę S. Kętrzyński, *Zarys nauki o dokumencie polskim wieków średnich*, t. I, Warszawa 1934, s. 229.

⁸ A. Warschauer, o.c., s. 3—6.

Mika	M. J. Mika, <i>Studia nad patrycjatem poznańskim w wiekach średnich</i> , Poznań 1937
MPH	<i>Monumenta Poloniae Historica</i>
Nowacki	J. Nowacki, <i>Dzieje archidiecezji poznańskiej</i> , t. I–II, Poznań 1959–1964
RAUhf	Rozprawy Akademii Umiejętności, Wydział historyczno-filozoficzny
Sappok	G. Sappok, <i>Die Anfänge des Bistums Posen und die Reihe seiner Bischöfe von 968–1498</i> , Leipzig 1937
Warschauer	A. Warschauer, <i>Stadtbuch von Posen</i> , t. I, Posen 1892
Żychliński	T. S. Żychliński, <i>Biskupi, senatorowie i dygnitarze polscy, Złota księga szlachty polskiej</i> , t. XVI, Poznań 1894

Inne skróty

J. V.	<i>Jura Vicariorum</i>	pw	pod wezwaniem
m.	miasto	reg.	regist
por.	porównaj	wyd.	wydał
pozn.	poznański	wyst.	występuje, występują

1

s. 631 (J. V. k. 352)

^a–[Poznań, 2 VII]–^a 1313

Primitiva erectio praedicti altaris S. Elisabeth¹ per Andream episcopum Posnan.² et fundatione Joannis dicti Salsus^b civis Posnan.³ super proventibus molendini dicti Svenconis⁴.

^{a–a} Nowacki I, s. 269 ^b mylnie Falsus — reg.¹ *Altaria w katedrze pozn. dziś nie znana*, por. Nowacki I, s. 269–270.² Andrzej Zaremba biskup pozn. wyst. w l. 1297–1316 (1317?), por. Sappok, s. 111 i n.; W. Karasiewicz, *Działalność polityczna Andrzeja Zaremby w okresie jednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII/XIV wieku*, Poznań 1961; Nowacki II, s. 63–66.³ *Wyst. w l. 1303* (Johannes dictus Salsicz — KDW 870) i 1310 (Johannes Salsa rajca — KDW 938). Por. też Mika, s. 13.⁴ *Położenie młyna trudne do ustalenia*. Nowacki I, s. 270, utożsamia go z młynem nad Wartą koło klasztoru dominikanów w Poznaniu. Por. też Łukaszewicz I, s. 245, nr 19.

2

s. 605 (J. V. k. 48)

Poznań, 3 X 1355

Recognitio Nicolai Medici consulis Posnan.¹ coram Hermano Schildov^a proconsule, Harthungo^b, Joanne Bruscow^c et alii consulis civitatis Posnan.², quod censum 5 fertonum super duobus et medio mansis in Winiary³ Andreo archidiacono Posnan.⁴ inscripserit. Sub actum Posnaniae sabbatho post Michaelis.

^a mylnie Schildos — reg. ^b mylnie Harthingo — reg. ^c mylnie Joanne, Brustos — reg.¹ *Mieszczanin i rajca pozn. wyst. w l. 1355 i 1356* (tylko w J. V.).² W J. V. występują ponadto Luthko, Hennyngius Schuler (*Warschauer*, s. 3).³ *Winiary, wieś pod Poznaniem stanowiąca własność miasta, dziś jego dzielnica*.⁴ *Wyst. w l. 1353–1376* (KDW 1321–1728).

3

s. 611 (J. V. k. 113)

[Poznań, 18 V] 1356

Recognitio magistratus Posnan.¹, quod coram se Eva relicta Henrici, ob remedium animae suae et suorum praedecessorum, vicariis cathedralibus inscripserit census duarum marcarum super Iżyce². Sub actum in praetorio civitatis Posnan.

¹ W J. V. wyst.: burmistrz — Henigis Schuler, rajcy — Nicolaus Medicus, Lutko, Kirstan, Johanes Ut, Richling, Peczo Bruscow (*Warschauer*, s. 3).² *Jeżyce, wieś pod Poznaniem stanowiąca własność miasta, dziś jego dzielnica*.

4

s. 601 (J. V. k. 7)

Poznań, 30 VI—5 VII 1360

Privilegium Nicolai dicti Poppo commendatoris domus S. Michaelis ante Posnania ordinis S. Joannis Hierosolimitani¹ super inscriptione vicariis [cathedralibus] summae capitalis 10 marcarum et censu unius marcae fundacionis subcustodis in et super scultecia in Baranowo² habente tres mansos cum taberna, insula circa lacum penes villam in qua est molendinum. Sub actum Posnaniae infra octavas SS. Petri et Pauli, praesentibus et consentientibus fratribus de conventu: fratre Adam canonico Posnan. et plebano S. Michaelis³, fratre Mathia de Vratislavia, fratre Peterlino, fratre Datkone, fratre Joanne, fratre Szwabone⁴ et caeteris fide dignis.

¹ *Mikołaj Poppo komandor pozn. domu joannitów wyst. w l. 1360—1366; por. S. Karwowski, Komandoria i kościół św. Jana Jerozolimskiego w Poznaniu, Roczniki Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk 36 (1911), s. 20—22.*

² *Baranowo, wieś niedaleko Poznania, nad jeziorem Kiekrz, jeszcze w wieku XVII w posiadaniu domu joannitów. Jest to najstarsza wzmianka o tej wsi (por. Lekszycki I, nr 392).*

³ *Kościół pw Św. Michała należący do joannitów, na prawym brzegu Warty na terenie dzisiejszego m. Poznania. Wymienione patronium kościoła używane było na przemian z wezwaniem Św. Jana Jerozolimskiego. Jak widać z powyższego dokumentu, w dotychczasowej literaturze niestety zakładano, że kościół zmienił wezwanie z Św. Michała na Jana tuż po instalacji przy nim joannitów, tj. w końcu XII w.*

⁴ *Wymienione imiona pozn. joannitów są najstarszymi z zachowanych.*

5

s. 612 (J. V. k. 116)

to samo na s. 628 (J. V. k. 300)

[Poznań], 1362

Coram Jacobo archidiacono et officiali Posnan.¹ Adam cmetho de Winiary obligat se ad solvendam sexagenam grossorum vicariis cathedralibus ob suae memoriam animae de duobus mansis et medio agri possessi in eadem Winiary².

¹ *Wyst. w l. 1357—1365 (KDW 1362—1544; por. też Nowacki II s. 228).*

² *Por. reg. 2 przyp. 3.*

6

s. 607 (J. V. k. 67)

[Poznań], 1363

Privilegium Joannis episcopi Posnan.¹ virtute cuius de consensu Troiani praepositi cathedralis², tanquam domorum et arearum intra summum collatoris, tum de assensu capituli, obligat possessorem domus seu lapideae circa ecclesiam BMV³ in summo⁴, super strata publica, per Ditkonem decanum Posnan., archidiaconum Cirensem et serenissimi principis Kazimiri regis Poloniae notarium⁵ de solido muro proprio ipsius cure extractae, ad dandas quolibet anno duas marcas vicariis cathedralibus pro anniversario⁶ absolvendo sub poena excommunicationis ipso facto incurrenda.

¹ *Jan V Doliwa z Lutogniewa, biskup pozn. w l. 1356—1374; por. Sappok, s. 121—123; Nowacki II, s. 72.*

² *Trojan Pałuka proboszcz katedralny pozn. wyst. w l. 1350—1385. W. Semkowicz, Ród Pałuków, RAUhf 49 (1907), s. 216, utożsamia go z Trojanem scholastykiem i kantorem kruszwickim (wyst. w l. 1334—1336) i archidiaconem włocławskim (wyst. w l. 1348—1349).*

³ *Kościół pw Najświętszej Panny Marii na Ostrowie Tumskim w Poznaniu.*

⁴ *Tj. na Ostrowie Tumskim. Próba bliższej lokalizacji kamienicy u Nowackiego I, s. 596.*

⁵ *Teodoryk (Dytko) Pradel, dziekan pozn. (od 1364 r.), archidiacon czerski (od 1360 r.), zmarł w 1383 r.; por. Nowacki I, s. 595 i n.*

⁶ *O aniwersarzach w katedrze por. Nowacki I, s. 711 i n.*

7

s. 609 (J. V. k. 94)

[Poznań], 4 IV 1380

Coram domino ^{a-}[Damiano]^{-a} cancellario et officiali Posnan.¹ inscriptio census mediae marcae grossorum Pragensium cum summa capitali 5 marcarum [vicariis cathedralibus] super domo in Circulo fori Posnan. consistente per Martinum Kukla² civem Posnan. recognita die 4 Aprilis.

^{a-a} Według następnego regestu w sumariuszu

¹ Kanclerz i oficjal pozn. wyst. w l. 1352–1380 (KDW 1312–1782, por. też Nowacki II, s. 228).

² Rodzina Kukłów znana w Poznaniu również w XV w.; por. np. Akta radzieckie poznańskie, wyd. K. Kaczmarczyk, t. III, Poznań 1948, indeks; Warschauer, indeks.

8

s. 603 (J. V. k. 24)

[Poznań], 6 IV 1380

Inscriptio census duarum marcarum grossorum Pragensium vicariis cathedralibus per Hanconem civem Posnan. super allodio suo in Winiary¹ a summa levata 20 marcarum, coram Damiano cancellario et officiali Posnan.² die 6 Aprilis.

¹ Por. reg. 2 przyp. 3.

² Por. reg. 7 przyp. 1.

9

s. 605 (J. V. k. 49)

[Poznań], 1382

Coram¹ Domarato castellano Posnan. et capitaneo Poloniae² Petrus molendinator molendinum suum sub castro Posnan. situm³ cum omni iure, quod sibi vigore privilegii serenissimi Casimiri olim regis Poloniae serviebat⁴, Hanconi⁵ pro 410 marcis latorum grossorum resignat, ita tamen, quod praefatus molendinator sibi capitaneo et successoribus capitaneis singulis septimanis duodecem mensuras, videlicet tres brasei, tres tritici et sex farinae siliginis pendere sit obligatus. Praesentibus Nicolao Starogradensi⁶, Nicolao Ostroviensi⁷ castellanis.

¹ Reg. ten prawie dosłownie przetłumaczony znajduje się u Łukaszewicza I, s. 240, oczywiście bez podania źródła. Łukaszewicz nie znał J. V., korzystał natomiast często z Zymchanowskiego.

² Domarat Grzymala z Iwna albo z Pierzchna, starosta generalny Wielkopolski w l. 1377–1383; por. S. Kutrzeba, Starostwie ich początki i rozwój do końca XIV w., RAUhf 45 (1903), s. 246; Janko z Czarnkowa, MPH II, według indeksu; W. Mośczeńska, Rola polityczna rycerstwa wielkopolskiego w czasie bezkrólewia po Ludwiku W., Przegląd Historyczny 25 (1925), s. 58, 121 i n.; kasztelan pozn. w l. 1382–1399; por. S. Kutrzeba, l.c.; Lekszycy I i II, według indeksu. Błędne daty u Żychlińskiego, s. 235.

³ Młyn pod zamkiem królewskim w Poznaniu, tzw. królewski, w obrębie murów miejskich nad rzeką Bogdanką, zwany później młynem Bogdanka, por. Łukaszewicz I, s. 240.

⁴ Dokument króla Kazimierza Wielkiego (1333–1370) nie znany.

⁵ W 1364 r. Kazimierz Wielki nadał część innego młyna pozn. (KDW 1509) niejakiemu młynarzowi Hankowi, być może identycznemu z tu występującym.

⁶ Mikołaj Łódzia z Bytynia kasztelan starogrodzki, wyst. w l. 1378–1406; por. KDW 1756, oraz Księga ziemska poznańska 1400–1407, Poznań 1960, nr 2827.

⁷ Mikołaj z Jerzykowa kasztelan ostrowski (Ostrów Lednicki między Poznaniem a Gniezmem) wyst. w l. 1378–1390; por. Żychliński, s. 228.

10

s. 634 (J. V. k. 397)

^{a-}[Poznań, 30 VI]^{-a} 1383

In capitulo generali SS. Petri et Pauli apostolorum honorabilis Petrus canonicus Posnan. et plebanus in Tarnowo¹ pro suffragio animae suae dat donat summam 150 marcarum grossorum Pragensium,

videlicet 50 in parata pecunia, 50 apud relictam Hanconis Gregorii civis Posnan., 40 super praetorio civitatis Posnan. et 20 super bonis Splawie² obligatas.

^{a-a} Nowacki I, s. 722

¹ Piotr proboszcz w Tarnowie Podgórnym koło Poznania i kanonik poznański. wyst. w l. 1380–1383 (KDW 1774–1815).

² Splawie, wieś pod Poznaniem, dziś w granicach miasta.

11

s. 606 (J. V. k. 55)

[Poznań], 1385

Staszko civis Posnan.¹ molendinum suum Bogdanka² Hallino molendinatori³ pro 400 marcis latorum grossorum Pragensium coram Perigrino capitaneo Poloniae generali⁴ resignavit.

¹ Być może Stanisław Borzejewski, mieszczanin i rajca poznański, wyst. jeszcze w początku XV w.

² Por. reg. 9 przyp. 3.

³ Hallinus (Alin), młynarz młyna królewskiego wyst. do 1430 r. (por. Warschauer, indeks). W 1391 r. Władysław Jagiello (KDW 1916) nadał młyn królewski w Poznaniu niejakiemu Henlinowi, być może, że chodzi tu o tę samą osobę.

⁴ Peregryn (Pielgrzym) z Wągleszyna, starosta generalny Wielkopolski wyst. w l. 1383–1387 (KDW 1833–1850; Kronika Janka z Czarnkowa, MPH II, s. 746; S. Kutrzeba, Starostowie, s. 246).

12

s. 603 (J. V. k. 24)

[Poznań, 17] VIII 1386

Inscriptio census [vicariis cathedralibus] super domo Hanosii Kempe¹ in platea Wroniciensis² coram actis consularibus³ Posnan. in augusto.

¹ Mieszczanin poznański, wyst. w l. 1386–1430 (Warschauer, według indeksu).

² Ulica Wroniecka w Poznaniu.

³ W J. V. występują: burmistrz — Polan Winter, rajcy — Friczko Zorewachter, Niczko Kamerer, Tyle Grazenaw, Peter Wyaw, Niczko Lamprecht, Georgius Fittow, Paulus Lamprecht, wójt Niczko Mathis, ławnicy — Hanossius Phaffe, Henricus Grodis, Henczo Fetter, Bohemus Margelun, Petrus Syppentenn, Thomas Kunke (Warschauer, s. 4).

13

s. 633 (J. V. k. 385)

[Poznań], 1386

In capitulo cathedrali Posnan. altedictus Bartko Czesmir¹ recognoscit se in auctionem dotis praedicti altaris S. Crucis et BB Petri et Andreae Apostolorum suae foundationis² insuper duas marcas census annui super bonis Lagiewniki prope Pyzdry³ seu super advocatia Pysdrensi comparasse.

¹ Bartko Cieszymir, mieszczanin i rajca poznański. wyst. w l. 1383–1388 (KDW 1815; Warschauer, według indeksu).

² Dokument fundacyjny, do którego nawiązuje niniejszy reg. wydany w KDW 1815 (12 XI 1383 r.). O fundacji por. Nowacki I, s. 445–446.

³ Łagiewniki, wieś w pow. Września, niedaleko Miłosławia.

14

s. 612 (J. V. k. 120)

[Poznań, 6 II] 1387

Coram eodem officio ^{a-}[consulari Posnan.]^{a1} Nicolaus Goltberg civis Posnan.² super domo sua iisdem vicariis inscribit censum unius marcae a summa 10 marcarum ab iisdem vicariis recepta.

^{a-a} Według poprzedniej zapiski w sumariuszu

¹ W J. V. występują: burmistrz — Janussius Stuler, rajcy — Tyle Grazenaw, Andirko Ponicz, Niczko Kamer, Bartko Czesmer, Czerner, Nicolaus de Monte, Henricus Gredes, wójt Wirzbanta, ławnicy — Petrus Wyaw, Friczko Zorewachter, Petrus Strosberg, Martinus de Styne, Petrus de Kazimiria, Nicolaus Mates, Johanes Linde (Warschauer, s. 4).

² Mieszczanin poznański. wyst. w l. 1386–1399 (Warschauer, według indeksu).

15

s. 612 (J. V. k. 117)

[Poznań, 9 VIII] 1388

Coram officio consulari Posnan.¹ Georgius Merkyl civis Posnan.² inscribit vicariis censum unius marcae grossorum Pragensium super domo sua et aliis hereditatibus una cum summa capitali 10 marcarum, quam de manibus Joannis Borngrawri canonici Posnan.³ quasi executoris olim Sventoslai prae-positi S. Spiritus⁴ recepit.

¹ W J. V. występują: burmistrz — Niczko Kamerer, rajcy — Andirko Ponicz, Tylo Graszenav, Bartko Czeszmir, Niczko Lampracht, Ubislaus, Peczco Costrinsky, Petrus Fyob (*Warschauer*, s. 4).

² *Mieszczanin, ławnik, wójt, rajca i burmistrz pozn. zmarł w 1438 r.; por. Mika*, s. 34.

³ *Jan Borngraber, notariusz publiczny, kanonik i oficjał pozn. wyst. w l. 1383—1406; por. Nowacki I*, s. 735; *II*, s. 228.

⁴ *Kościół pw Św. Ducha stał w Poznaniu za bramą Wroniecką. Proboszcz Świętosław występuje ponadto w 1385 r. (KDW 1834).*

16

s. 633—634 (J. V. k. 388)

to samo na s. 611 (J. V. k. 110)

[Poznań, 4 X] 1388

Coram eodem officio ^a-[consulari Posnan.]^{a1} inscriptio census duarum marcarum Pragensium cum summa capitali 20 marcarum per Janusium Stuler^{b2}, Janussium Bogna^{c3} et Janussium Siekierka cives Posnan. super domibus et omnibus suis haereditatibus vicariis cathedralibus facta.

^{a-a} Według poprzedniej zapiski w sumariuszu ^b Stüber — s. 611 ^c Begna — s. 611

¹ W J. V. występują rajcy i burmistrz jak w reg. 15, tylko zamiast Ubislaus — Sbislaus, zamiast Petrus Fyob — Petrus Foyv (*Warschauer*, s. 4).

² *Mieszczanin i rajca pozn. wyst. w l. 1380—1389; por. Warschauer, według indeksu.*

³ *Wyst. również w roku następnym (por. reg. 18). Być może brat Jakusza Bogny, rajcy pozn. w tym okresie.*

17

s. 609 (J. V. k. 91)

[Poznań], 1388

Coram Joanne Borngraber canonico et officiali Posnan.¹ recognitio Georgii plebani de Skorzewo et vicarii cathedralis Posnan.², quod satisfaciendo dispositioni Bartkonis Czeszini civis Posnan.³, dederit vicariis Posnan. in parata pecunia 20 marcas grossorum Pragensium pro censo sibi comparando cum onere absolvendo per praedictos vicarios anniversarium perpetuum 9 lectionum pro anima praedicti Bartkonis et progenitorum suorum quotannis absolvendo.

¹ *Por. reg. 15 przyp. 3.*

² *Skórzewo (na zachód od Poznania). Jerzy wyst. jeszcze w 1399 r. jako rektor kościoła (KDW 2003).*

³ *Por. reg. 13 przyp. 1.*

18

s. 612 (J. V. k. 118)

[Poznań, 2 IV] 1389

Coram eodem officio consulari [Posnan.]¹ Janussius Bogna civis Posnan.² iisdem vicariis [cathedralibus Posnan.] inscribit censum medietatis marcae super domo suo in Circulo fori Posnan. una cum summa 5 marcarum.

¹ W J. V. wyst.: burmistrz Niczko Kamerer, rajcy — Andirko Ponicz, Tylo Graszenav, Niczko Lampracht, Peczco Costrinsky, Petrus Fyob, Jacussius Bagna (*Warschauer*, s. 5).

² *Por. reg. 16 przyp. 2.*

19

s. 610 (J. V. k. 103)

[Poznań, 19 V] 1389

Coram Nyczkone Kemrer^{a1} proconsule et alii consulibus civitatis Posnan.² inscriptio vicariis census unius marcae grossorum Pragensium cum summa capitali 10 marcarum per Wirzbiantha civem Posnan. super domo et camera pannicidali.

^a *mylnie Komer — reg.*

¹ *Mikołaj Kamerer (Kemrer) mieszczanin, rajca i burmistrz pozn. wyst. w l. 1380—1390; por. Mika, s. 21.*

² *W J. V. wyst. rajcy: Andreas Ponicz, Tyla Grazeno, Niczko Lamprech, Peczo Costrzinsky, Petrus Fyov, Jacusch Bogno, Niczko Margoninsky (Warschauer, s. 5).*

20

s. 611 (J. V. k. 112)

[Poznań, 31 XII] 1390

Coram officio consulari Posnan.¹ inscriptio census mediae marcae Pragensis cum summa 5 marcarum per Joannem Czump civem Posnan.² super domo in platea Wronecensi³.

¹ *W J. V. wyst.: burmistrz Tyle Grazenow, rajcy — Andirko Ponicz, Niczko Kemrer, Niczko Margoninsky, Fricze Zorewechter, Johannes Bohemus, Georgius Merkel, Nicze Pathe (Warschauer, s. 5).*

² *Mieszczanin i ławnik pozn. wyst. do 1415 r. (Warschauer, według indeksu).*

³ *Ulica Wroniecka w Poznaniu.*

21

s. 626 (J. V. k. 274)

[Poznań], 1390

Coram officio consulari Posnan. inscriptio vicariis census mediae marcae pro summa 5 marcarum grossorum Pragensium per Jacobum Szoltysek et Dzierkam uxorem eius super domo in Circulo fori Posnan. et horto extra portam Wronecensem¹.

¹ *Brama Wroniecka u wylotu ulicy Wronieckiej w Poznaniu.*

22

s. 602 (J. V. k. 17)

[Poznań], 1390

Inscriptio census 5 marcarum per consulatum Posnan. Henrico Gregorii canonico Posnan.¹ super praetorio Posnan. et per eundem Henricum canonicum pro dote altaris S. Gregorii et BB Cosmae et Damiani² assignati.

Ten zapis cały iest po niemiecku.

¹ *Henryk syn Grzegorza mieszczanina pozn., kanonik pozn.; por. Nowacki I, s. 255.*

² *Oltarz w katedrze pozn., por. Nowacki I, s. 253—255.*

23

s. 610 (J. V. k. 106)

[Poznań], 1393

Coram Joanne Borngraber canonico et officiali Posnan.¹ Petrus Melsdorff civis Posnan.² dat vi-

cariis cathedralibus viginti marcas pro censu comparando in grossis Bohemicalibus idque pro anniversario³ 9 lectionum et missis singulis annis pro anima dicti Melsdorff absolvendo.

¹ *Por. reg. 15 przyp. 2.*

² *Mieszczanin pozn. wyst. w l. 1388–1393; por. Warschauer, według indeksu.*

³ *O aniuersarzach w katedrze pozn. por. Nowacki I, s. 711 i n.*

24

s. 604 (J. V. k. 40)

Poznań, 1393

Inscriptio census [vicariis cathedralibus] unius marcae latorum grossorum super molendino in oppido Srodka circa ecclesiam S. Margarethae¹ pro anniversario Jacobi molendinatoris dispositi coram Alberto archidiacono² et reverendissimi Dobrogostii episcopi Posnan.³ in spiritualibus vicario generali, sub actum Posnaniae hora terciarum vel quasi in gradibus ecclesiae BVM in summo Posnan.⁴ Presentibus Mathia Blida⁵, Joanne magistro scholae⁶, canonicis Posnan.

¹ *Najprawdopodobniej młyn kapitulny na rzece Cybinie na Śródcie (dziś dzielnica Poznania na prawym brzegu Warty; por. też Łukaszewicz I, s. 246, nr 23). Kościół pw Św. Małgorzaty stoi do dziś na Śródcie.*

² *Wojciech Łódzia z Będlewa archidiacon pozn. wyst. w l. 1367–1402; por. KDW 1774; Nowacki I, s. 393; II, s. 209.*

³ *Dobrogost Nowodworski biskup pozn. od 1384 r., od 1394 r. arcybiskup gnieźnieński, por. Sappok, s. 126 i n.; Nowacki II, s. 75–76.*

⁴ *Por. reg. 6 przyp. 3.*

⁵ *Maciej Blida z Poznania notariusz publiczny i kanonik pozn. wyst. w l. 1378–1411 (KDW 1728–1972 oraz KDW t. V, nr 7–181; por. też Nowacki I, s. 717, przyp. 10).*

⁶ *Przypuszczalnie Jan z Niepartu kanonik pozn., potem wikariusz generalny, zmarły w 1420 r. (por. Nowacki I, s. 395).*

25

s. 606 (J. V. k. 53)

[Poznań], 1396

Henricus Gregorii¹ canonicus et altarista in ecclesia cathedralis, ecclesiae Ste Margarethae in Srodka² praepositus, summam 50 marcarum cum censu 5 marcarum latorum grossorum Pragensium super molendino Bogdanka sub castro sito³ vicariis cathedralibus cedit et transfundit, summam vero 20 marcarum similium eisdem vicariis pro comparando censu admonus dat idque pro decantanda per eos votiva „Salve sancta Parens E.”⁴

¹ *Por. reg. 22 przyp. 1.*

² *Por. reg. 24 przyp. 1.*

³ *Por. reg. 9 przyp. 3.*

⁴ *O fundacji por. Nowacki I, s. 352.*

26

s. 605 (J. V. k. 43)

[Poznań], 1399

Coram eodem officiali ^a–[Joanne praeposito S. Spiritus, canonico Posnan.]^{a1} Henricus Gregorii canonicus et altarista ecclesiae cathedralis et ecclesiae S. Margarethae in Srodka rector², summam 70 marcarum latorum grossorum Pragensium per se super molendino Bogdanka Posnaniae locatam³ cedit vicariis [cathedralibus] et transfundit pro missa singulis diebus incipiendo a festis Paschae usque ad dominica Trinitatis „De beata” cantanda⁴.

^{a–a} *Według poprzedniego regestu w sumariuszu*

¹ *Jan kanonik i oficjal pozn., proboszcz kościoła Św. Ducha w Poznaniu wyst. w l. 1399–1411, por. Nowacki I, s. 731; II, s. 229.*

² *Por. reg. 22 przyp. 1 oraz reg. 25.*

³ *Por. reg. 9 przyp. 3 oraz reg. 25.*

⁴ *O fundacji por. Nowacki I, s. 352.*

SKOROWIDZ

Skorowidz obejmuje wszystkie osoby i miejscowości (także budynki) występujące w rejestrach. Włączono do niego również nazwiska członków władz miejskich wzięte z Warschauera. Przyjęto układ topograficzny, wymieniając osoby pod hasłami miejscowości gdzie mieszkają lub pełnią pewne funkcje (nieco podobnie jak w indeksie do KDW). U osób zachowano pisownię podstawy wydania. Liczby w indeksie odsyłają do numeru rejestru.

Skróty

Przy oznaczaniu mieszczan poznańskich:

a advocatus pc proconsul
c consul s scabinus

Przy oznaczaniu godności kanonickich i kurialnych:

a archidiaconus o officialis
c cancellarius p praepositus
d decanus

Nadto: zob. — zobacz

- Baranowo, scultetia 4
Czersk — archidiaconus Ditco (decanus Posnan.) 6
Jeżyce zob. Poznań Jeżyce
Łagiewniki 13
Ostrów — castellanus Nicolaus 9
Polonia — rex Kazimirus (Casimirus) 6, 9
Polonia (Maior) — capitanei generales
 Domaratus, castellanus Posnan. 9
 Peregrinus 11
Poznań passim
 advocati zob. cives
 camera pannicidalis 19
 castellanus Domaratus zob. Polonia (Maior), capitaneus
 generalis Domaratus
 castrum 11, 25
 cives
 Andirko (Andreas) Ponicz c: 14, 15, 16, 18, 19, 20
 Bartko Czesmir (Czesmer, Czeszmir) 13, 17; c: 14, 15, 16
 Bohemus Margelun s: 12
 Czerner c: 14
 Dzierzka uxor Jacobi 21
 Eva relicta Henrici 3
 Friczko (Fricze) Zorewachter (Zorewechter) c: 12, 20;
 s: 14
 Georgius Fittow c: 12
 Georgius Merkyl (Merkel) 15; c: 20
 Hallinus molendinator 11
 Hanco 8
 Hanco molendinator 9
 Hanco Gregorii 10
 Hanossius Kempe 12
 Hanossius Phaffe s: 12
 Harthungus c: 2
 Henczo Fetter s: 12
 Hennyngius (Henigis) Schuler c: 2; pc: 3
 Henricus Grodis (Gredes) s: 12; c: 14
 Hermanus Schildov pc: 2
 Jacobus Szoltysek 21
 Jacussius (Jacusch) Bogno (Bagna) c: 18, 19
 Janussius Bogna 16, 18
 Janussius Siekierka 16
 Janussius Stuler pc: 14, 16
 Johannes Bohemus c: 20
 Joannes Bruscow c: 2
 Johanes Linde s: 14
Joannes Salsus 1
Johanes Ut c: 3
Kirstan c: 3
Luthko (Lutko) c: 2, 3
Martinus Kukla 7
Martinus de Styne s: 14
Nicolaus Goltberg 14
Niczko (Niczco, Nyczko) Kamerer (Kamer, Kemrer)
 c: 12, 14, 20; pc: 15, 16, 18, 19
Niczko (Niczco) Lamprecht (Lamprach, Lamprech)
 c: 12, 15, 16, 18, 19
Niczko Margoninski (Margoninsky) c: 19, 20
Niczko (Nicolaus) Mathis (Mates) a: 12; s: 14
Nicolaus Medicus c: 2, 3
Nicolaus de Monte c: 14
Nicze Pathe c: 20
Paulus Lamprecht c: 12
Peczco Bruscow c: 3
Peczco Costrzinsky (Costrinsky) c: 15, 16, 18, 19
Petrus Foyv, Fyob zob. Petrus Wyaw
Petrus de Kazimiria s: 14
Petrus Melsdorff 23
Petrus molendinator 9
Petrus Strosberg s: 14
Petrus Syppentenn s: 12
Petrus (Peter) Wyaw (Foyv, Fyob, Fyov) c: 12, 15, 16,
 18, 19; s: 14
Polan Winter pc: 12
Richling c: 3
Sbislaus zob. Ubislaus
Staszko 11
Thomas Kunke s: 12
Tylo (Tyla, Tyle) Grazenaw (Graszenav, Graszenaw,
 Grazeno, Grazenov) c: 12, 14, 15, 16, 18, 19; pc: 20
Ubislaus (Sbislaus) c: 15, 16
Wirzbanta a: 14
Wirzbiantha 19
consules zob. cives
domus 14, 15, 16, 19; d. in Circulo 7, 18, 21; d. in platea
 Wroniciensis 12, 20; d. seu lapidea in summo 6
ecclesia BMV in summo 6, 24
ecclesia cathedralis 1, 13, 22
 canonici:
 Adam (plebanus S. Michaelis) 4
 Albertus a (et vicarius generalis) 24

- Andreas a: 2
 Damianus c et o: 7, 8
 Ditco d (et a de Czarsk) 6
 Henricus Gregorii (p. S. Margarethae) 22, 25, 26
 Jacobus a et o: 5
 Joannes (magister scholae) 24
 Joannes o (et p S. Spiritus) 26
 Joannes Borngraber o: 15, 17, 22
 Mathias Blida 24
 Petrus (plebanus de Tarnowo) 10
 Troianus p: 6
- episcopi
 Andreas 1
 Dobrogostius 24
 Joannes 6
- vicariis passim
 ecclesia S. Margarethae in Srodka 24
 praepositus Henricus Gregorii canonicus Posnan. 22, 25, 26
 ecclesia S. Michaelis et domus S. Joannis 4
 commendator Nicolaus Poppo 4
 fratres Datco, Joannes, Mathias de Wratislavia, Petrus, Szwabo 4
 plebanus Adam canonicus Posnan. 4
- ecclesia S. Spiriti
 praepositi: Joannes, canonicus Posnan. 25
 Sventoslaus 15
- Jeżyce 3
 lapidea zob. domus
 molendinum 1, 9, 11, 24, 25, 26
 praetorium 3, 10, 22
 proconsules zob. cives
 porta Wroniciensis 21
 scabini zob. cives
 Śródka 22, 24, 25, 26
 molendinator Jacobus 24
 Winiary 2, 5, 8
 allodium 8
 cmetho Adam 5
- Pyzdry 13
 advocatia 13
 Skórzewo — plebanus Georgius 17
 Śródka zob. Poznań—Śródka
 Starogród — castellanus Nicolaus 9
 Splawie 10
 Tarnowo Podgórne — plebanus Petrus (canonicus Posnan.) 10
 Wielkopolska zob. Polonia (Maior)
 Winiary zob. Poznań—Winiary

Les chartes poznanien inédits du XIVe siècle

Le Codex Diplomaticus Maioris Poloniae — tomes II et III, Poznań 1878—1879 — n'a pas compris tous les documents de Grande-Pologne conservés jusqu'à cette date et provenant des XIIIe et XIVe siècles. L'éditeur du Code a omis entre autres dans ses recherches le livre de copies fondé au XVe siècle par les vicaires de la cathédrale de Poznań, nommé *fura Vicariorum ecclesiae cathedralis*. Ce livre, gardé jusqu'à 1939 dans les Archives de l'Archidiocèse de Poznań, fut emporté par les Allemands au cours de la dernière guerre et ne revint pas jusqu'à ce jour dans cette ville. Son sort n'est pas connu jusqu'à présent.

Vers la fin du XVIIIe siècle (1784), le secrétaire du chapitre poznanien, Mateusz Zymchanowski, établit un sommaire de tous les livres de copies (cartulaires) gardés dans les archives de la cathédrale de Poznań, contenant entre autres des registes concis des chartes qui s'y trouvaient. C'est du sommaire de Zymchanowski, constituant actuellement l'unique trace du contenu des *fura Vicariorum*, que l'éditeur tire 26 registes de documents du XIVe siècle. Tous ces registes témoignent d'un rapport avec la ville de Poznań, et méritent d'être publiés, vu les maigres sources que l'on possède toujours sur l'histoire de cette ville avant le XVe siècle. La teneur des documents consiste pour la plupart en donations d'un cens (principalement par des bourgeois) au profit des vicaires de la cathédrale. Les registes procurent certains renseignements sur les rues, les constructions de la ville, et contiennent nombre de prénoms et surnoms de bourgeois de la ville de Poznań du XIVe siècle. Ils ne sont pas, semble-t-il, sans importance aussi en ce qui concerne les recherches sur les chartes de la ville de Poznań. Il suffit d'indiquer que parmi les 26 registes de documents à présent publiés — 11 peuvent être considérés comme rédigés dans la chancellerie du conseil municipal, alors que dans les publications parues jusqu'ici, le nombre de pareils documents, portant des dates jusqu'à la fin du XIVe siècle, ne dépasse pas six pièces.